

Østerådalens landskab

Østerådalen blev dannet under og efter den sidste istid for mellem 22.000 og 10.000 år siden. Et mildere klima fik vældige smeltevandsmasser til at strømme mod sydvest under den 1 - 2 kilometer tykke iskappe og skabte derved en kilometerbred tunneldal. Isens afsmeltning fik havet til at stige, indtil det for omkring 5.000 år siden havde nået sin største udstrækning. Østerådalen var en del af stenalderhavet, og bakkerne ved henholdsvis Skovbakken og Frydendal/Gug lå som spredte øer. Dynd og ler, der blev bundfældet i havet, udjævnede med tiden det kuperede undersøiske landskab. Siden skabte landhævningen vidtstrakte engarealer, der lå urørte frem til slutningen af 1800-tallet.

er ude af syne. Om vinteren gæstes området af flere rovfuglearter, mest markant er musvågen, der ofte ses sidde på en pæl, mens den spejder efter mus. I dalen yngler flere par tårnfalke i de opsatte kasser på højspændingsmasterne. I det tidlige forår kommer frøer og tudser til dalens vandhuller og søer for at yngle. Lappedykkerne danser deres forunderlige parringsdans, og på de stille majaftener kan du høre natterga-

lens smukke sang.

Sommeren er insekternes tid. Mest iøjnefaldende er de mange store guldsmede, når de jager over vandet.

I sensommeren samles svaler og stærer i store flokke, der overnatter i rørskovene omkring Lergraven. ⁷ Efteråret i Østerådalen byder på rastende ænder og vade-fugle.

Ved våde eng ¹⁰ er gråænder, krikænder

og dobbeltbekkasiner særligt talrige.

Om dagen ses haren og med lidt held, det lille rovdyr bruden. I skumringen kan du opleve ræv, husmår, flagermus og den sjældne odder, der også lever i området.

Østerådalens planteliv

I Østerådalen kan du opleve mange forskellige plantesamfund - eksempelvis rørskov, ellekrat, skov, fugtig og tør eng, hver med sine specielle arter tilknyttet. Efter naturgenopret-

ningen har mange oprindelige plantearter

atter indfundet sig. Mange af disse har i årevis ligget i dvale

som frø, og er nu kommet

frem i dagens lys - bl.a.

ranunkler og dueurt.

I området er der regi-

streret over 300 for-

skellige plantear-

ter.

Østerådalens kulturhistorie

Fra bronzealderen for 3.500 år siden frem til slutningen af 1800-tallet snoede Østerå sig gennem et sumpet kær- og engområde helt ind til Gammel Mølle, der hvor Mølleplads ligger i dag. Dengang var kun skråningerne ned mod dalen beboelige. Opdyrkningen af dalen blev påbegyndt i 1890'erne, hvor engene syd for Over Kæret blev omdannet til landbrugsland. Åen blev rettet ud, de fugtige områder blev drænet, og jernbanestrækningen mellem Aalborg og Hadsund blev ført gennem området. Banen blev indviet 1. december 1900. I dag tjener sporet stadig som godsbane til Østhavnen.

Råstofudvinding

Cementfabrikken Danmark foretog i 1964 prøveboringer i området mellem Gugvej og åen. Prøverne var positive, og man begyndte straks efter udvindingen af ler - de gamle aflejringer fra stenalderhavet. De enorme mængder af sand og muld, der blev fjernet for at komme til leret udgør i dag Snarremarken ¹¹, der ligger som en markant forhøjning i forhold til det omkringliggende landskab. Indvindingen af ler blev indstillet i 1985 og efterlod os Lergraven ⁷ – Østerådalens største sø.

Formuldning og forbrænding

Hvor Aalborg Kommunes genbrugsplads ligger i dag, blev der i 1952 opført en formuldningsanstalt. Det formuldede affald, og senere slaggerne fra forbrændingsanlægget, blev spredt i det vilde område mellem åen og jernbanen. Det er oven på dette affaldsbjerg at P-pladsen ved Over Kæret ¹ er anlagt. I 1969 blev formuldningsanstalten erstattet af et mere tidssvarende forbrændingsanlæg i Aalborg Øst.

Naturgenopretningsprojektet

I maj 1988 udgav Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite rapporten "Ideoplæg om Kjærs Mølleå – et bynært friluftsområde ved Aalborg". På baggrund af denne blev projektet vedtaget og realiseret med støtte fra Skov- og Naturstyrelsen, Nordjyllands Amt og Aalborg Kommune i samarbejde med Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

Projektets hovedmål var bl.a. at fremhæve og understrege de overordnede landskabstræk samt etablere og genoprette forskellige naturtyper. Endvidere skulle tilgængeligheden til området øges.

Alle dræen blev afbrudt og drængrøfterne kastet til. Diget langs åens østbred blev fjernet, og ved at lægge åen i slyngninger kunne man genskabe nogle af åløbets oprindelige kvaliteter. I områdets sydlige del blev der anlagt to mindre søer - Store og Lille Fuglesø ¹², der får tilført vand når åen naturligt går over sine bredder. For at sløre motorvejen og understrege landskabstrækkene er der langs områdets østgrænse etableret skovplantning.

Naturpleje og registrering

De våde enge i dalen afgræsses i sommerhalvåret af kreaturer som et led i den omfattende pleje af området. Det er tilladt at færdes inden for hegnene, men vis hensyn til de græssende dyr og hold hunden i snor.

Østerådalen rundt er der flere steder udlagt store sten langs stier og veje. Stenene, der er fundet og udvalgt i lokale grusgrave, er oprindeligt ført hertil med isen fra bl.a. Norge og Sverige.

Velkommen til Østerådalens Nord

Kun 3 km. fra Aalborg centrum finder du Østerådalens - et omkring 100 ha. stort område, der strækker sig fra Indkildevej mod nord til Over Kæret, og fremstår som en grøn kile fra det åbne land ind mod Aalborg centrum. Østerådalens er således en vigtig brik i Aalborg Kommunes grønne struktur.

Der er adgang til dalen flere steder. P-pladser findes ved Over Kæret og Indkildevej.

Regler for færdsel i Østerådalens Nord

Det er tilladt at færdes overalt. Tag hensyn til områdets rige dyre- og planteliv ved at undgå unødvendig færdsel uden for de anlagte veje og stier.

Hundeskov

Et 3,4 ha. stort område i Sydskovens 6 er heget og udlagt som hundeskov, hvor hunde under kontrol er velkomne til at løbe frit omkring. Udenfor Hundeskoven skal hunde altid føres i snor.

Information og formidling

Ved P-pladsen i områdets nordvestlige del er der opført et Infohus 3, der indeholder udstillings- og foredragslokaler samt en udendørs plancheudstilling. Ved Infohuset er der publikums-faciliteter som borde, bænke samt en bålplads til fri afbenyttelse. Fuglelivet kan iagttages fra henholdsvis et fugletårn 8 ved Lergraven 7 og en udkigsplatform 9 ved Våde Eng 10.

Østerådalens turruter til fods

Park & Natur har markeret tre ruter i Østerådalens nordlige del. Turruterne starter forskellige steder i dalen, og er afmærket med sorte pæle og farvecirkler for hver enkelt turrute.

Gul turrute: "Østerådalens rundt". Turen er på 5,5 km og kan klares på ca. 2 timer.

Blå turrute: "Indkilderuten" udgår fra P-pladsen ved Indkildevej. Turen er på 1 km og kan klares på ca. en halv time.

Rød turrute: "Fugleruten" går ud til fugleskjulet ved Våde Eng samt fugletårnet ved Lergraven. Turen er på knap 2 km og kan gennemføres på ca. 1½ time i roligt tempo og med tid i fugletårn- og skjul.

Handicapforhold og offentligt toilet

Ved Infohuset 3 findes der et offentligt toilet. Under normale vejforhold er store dele af områdets veje og stier farbare for kørestolsbrugere.

Østerådalens Syd

I 1995 blev det besluttet at fortsætte naturgenopretningen videre syd på, for på sigt at skabe sammenhæng med Lindensborg Ådal. Etape 2 af naturgenopretningen omfatter området mellem Indkildevej i nord og Bonderup Bro i syd. Mod vest afgrænses området af jernbanen og mod øst af kalkbakker fra Kridttiden og morænebakker aflejret under den sidste istid.

I Østerådalens Syd har Aalborg Kommune anlagt flere turruter, der alle giver mulighed for fine naturoplevelser. De lavvandede søer er vigtige rastepladser for mange trækfugle. Områdets fugtige natuenge skaber gode betingelser for et spændende planteliv - bl.a. findes den fredede orkidé kødfarvet gøgeurt i hundredevis.

Læs mere om Østerådalens

På www.aalborgkommune.dk/natur kan du finde uddybende artikler om Østerådalens natur og hundeskov.

Spørgsmål og lokale observationer

Kontakt gerne Park & Natur på telefon 99 31 20 00. Eller på e-mail park.natur@aalborg.dk

Teknisk Forvaltning

2005